

W związku z epidemią wirusa SARS-CoV-2 wprowadza się do stosowania instrukcję dotyczącą sposobu organizacji prac: Zespołów Interdyscyplinarnych i Grup Roboczych, realizacji procedury „Niebieskie Karty” oraz pracowników socjalnych do pracy z rodzinami, które przejawiają problemy opiekuńczo-wychowawcze

W celu zwiększenia bezpieczeństwa zdrowotnego osób realizujących zadania związane z procedurą „Niebieskie Karty”, osób i rodzin doświadczających przemocy, oraz pracowników socjalnych, którzy pracują z rodzinami, przejawiającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze, wskazane jest utrzymanie i bezwzględne przestrzeganie wzmożonego reżimu sanitarnego.

1. W aktualnej sytuacji epidemicznej, szczególnie istotne jest, aby osoby doznające przemocy mogły liczyć na wsparcie lokalnych służb i instytucji, które na co dzień zajmują się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Dlatego też ważne jest bieżące monitorowanie sytuacji rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz bieżące utrzymywanie kontaktów z osobą dotkniętą przemocą w rodzinie, a także osobą stosującą przemoc w rodzinie.
2. Konieczność absolutnej ochrony i bezwzględnego bieżącego monitorowania dotyczy sytuacji tych rodzin, w których została wszczęta procedura „Niebieskie Karty” - zwłaszcza w odniesieniu do dzieci doświadczających przemocy.
3. W zakresie organizacji Zespołów Interdyscyplinarnych/Grup Roboczych zaleca się:
 - a) Posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego organizować zgodnie z art. 9a ust. 7 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to jest w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące;
 - zadania zespołu interdyscyplinarnego wykonywać za pomocą zdalnych środków komunikacji z wykorzystaniem różnych kanałów komunikacji głosowej, tekstowej i wideo (np.: rozmowy telefoniczne, e-maile, wideo konferencje);
 - w przypadku zorganizowania posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego w sposób tradycyjny, bezwzględnie stosować podstawowe zasady reżimu sanitarnego i zasady dotyczące zapobiegania rozprzestrzeniania się wirusa COVID-19 (m.in.: poprzez: ograniczenie czasu trwania spotkania do niezbędnego minimum, zachowanie co najmniej 2 m dystansu pomiędzy członkami ZI, unikanie niepotrzebnych zgromadzeń w pomieszczeniach i ciągach komunikacyjnych, zdezynfekowanie i umycie rąk, korzystanie z maseczek lub przyłbic, zapewnienie

swobodnego przepływu powietrza, zapewnienie dezynfekcji sprzętów i urządzeń biurowych przed, jak i po zakończeniu spotkania oraz częste wietrzenie pomieszczenia, w którym odbywa się posiedzenie ZI;

- zgłoszenia o przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie przyjmować, o ile jest to możliwe, z wykorzystaniem różnych kanałów komunikacji głosowej, tekstowej, wideo (np.: w formie telefonicznej, e-mailowej lub wideo połączenia);
 - w przypadku przyjęcia zgłoszenia przez przedstawicieli: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty i ochrony zdrowia, informację przekazać do Policji i ustalić dalszy tok postępowania;
 - działalność zespołu interdyscyplinarnego ograniczyć do wykonywania niezbędnych zadań wynikających z ustawy (poprzez, m. in.: powoływanie grup roboczych, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie);
 - działania i prace na rzecz rodzin dotkniętych przemocą prowadzić w oparciu o czynności i oddziaływania podejmowane przez grupy robocze.
- b) Prace w ramach grup roboczych prowadzić zgodnie z art. 9a ust. 14 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to jest w zależności od potrzeb zgłaszanych przez zespół interdyscyplinarny lub wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach;
- ustalenia dotyczące sytuacji rodzin - w tym szczególnie dzieci, objętych pomocą w formie procedury „Niebieskie Karty”, dokonywać za pomocą zdalnych środków komunikacji z wykorzystaniem różnych kanałów komunikacji głosowej, tekstowej i wideo (np.: rozmowy telefoniczne, e-maile, wideo konferencje);
 - dokonywać rozeznania sytuacji i z wykorzystaniem pośrednich środków komunikacji (np.: rozmowa telefoniczna, e-mail, wideo połączenie) przekazywać osobom doświadczającym przemocy w rodzinie informacje o dostępnych

na terenie gminy lub powiatu: miejscach i instytucjach, które udzielają specjalistycznego wsparcia (psychologicznego lub prawnego), a w szczególności poradnictwa specjalistycznego udzielanego za pomocą rozmów telefonicznych czy komunikacji elektronicznej;

- rekomendowane formy kontaktu (tj.: telefonicznego, e-mailowego czy połączeń wideo) nie wykluczają - w szczególnych przypadkach - możliwości zorganizowania bezpośrednich spotkań członków grupy roboczej z osobą doświadczającą przemocy w rodzinie czy sprawcą przemocy w rodzinie - zaleca się aby spotkania przeprowadzać w sposób zapewniający wszelkie warunki bezpieczeństwa sanitarnego związane z ochroną przed SARS-CoV-2, a w szczególności: ograniczenie czasu trwania spotkania do niezbędnego minimum, zachowanie co najmniej 2 m dystansu pomiędzy uczestnikami, unikanie niepotrzebnych zgromadzeń w pomieszczeniach i ciągach komunikacyjnych, zdezynfekowanie i umycie rąk, korzystanie z maseczek lub przyłbic, zapewnienie swobodnego przepływu powietrza, zapewnienie dezynfekcji sprzętów i urządzeń biurowych przed, jak i po zakończeniu spotkania oraz częste wietrzenie pomieszczenia, w którym odbywa się spotkanie;
- w sytuacjach szczególnych lub tego wymagających, możliwe są również wizyty członka grupy roboczej w miejscu zamieszkania osób i rodzin doświadczających przemocy w rodzinie - w takich sytuacjach członek grupy roboczej powinien zostać wyposażony we wszelkie możliwe środki bezpieczeństwa, takie jak: maseczka ochronna, jednorazowe rękawiczki, płyn dezynfekujący lub kombinezon ochronny;
- po ustaleniu indywidualnego planu pomocy dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie i jej rodziny, należy wyznaczyć jednego przedstawiciela grupy roboczej do kontaktu z osobą doświadczającą przemocy w rodzinie (tzw. „opiekuna osoby doświadczającej przemocy” – preferowany pracownik socjalny) oraz jednego przedstawiciela grupy roboczej do kontaktu z osobą stosującą przemoc (tzw. „opiekuna osoby stosującej przemoc” – preferowany Policjant) i na bieżąco monitorować sytuację rodziny, o ile to możliwe, za pośrednictwem rozmów telefonicznych lub dostępnych środków komunikacji elektronicznej;

- w przypadku zorganizowania posiedzenia grupy roboczej w sposób tradycyjny, bezwzględnie stosować podstawowe zasady reżimu sanitarnego i zasady dotyczące zapobiegania rozprzestrzeniania się wirusa COVID-19 (m.in., poprzez: ograniczenie czasu trwania spotkania do niezbędnego minimum, zachowanie co najmniej 2 m dystansu pomiędzy członkami GR, unikanie niepotrzebnych zgromadzeń w pomieszczeniach i ciągach komunikacyjnych, zdezynfekowanie i umycie rąk, korzystanie z maseczek lub przyłbic, zapewnienie swobodnego przepływu powietrza, zapewnienie dezynfekcji sprzętów i urządzeń biurowych przed, jak i po zakończeniu spotkania oraz częste wietrzenie pomieszczenia, w którym odbywa się posiedzenie GR.

4. W zakresie działań dedykowanych rodzinom – w szczególności dzieciom, objętym procedurą „Niebieskie Karty” **zaleca się:**

- monitorowanie sytuacji rodziny w sposób zapewniający bezpieczeństwo sanitarne zarówno przedstawicielom służb realizującym procedurę „Niebieskie Karty”, jak i osobom i rodzinom doświadczającym przemocy;
- jeżeli nie jest to sytuacja szczególna lub tego wymagająca, zastąpienie kontaktów osobistych, kontaktami telefonicznymi, o ile to możliwe – przy czym z uwagi specyfikę problemu, rozmowy należy prowadzić w sposób nie wpływający na bezpieczeństwo osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
- zobowiązanie osoby dotkniętej przemocą w rodzinie i będącej w procedurze „Niebieskie Karty” do przekazywania na bieżąco informacji o swojej sytuacji w sposób ustalony z członkiem/członkami grupy roboczej;
- utrzymywanie, w sposób ustalony z członkiem/członkami grupy roboczej, kontaktu z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie i będącą w procedurze „Niebieskie Karty”, w celu m.in.: motywowania do powstrzymywania się od stosowania przemocy, jak również informowania o ewentualnych konsekwencjach stosowania przemocy;
- objęcie szczególną ochroną i konieczność bieżącego monitorowania sytuacji rodzin, w których została wdrożona procedura „Niebieskie Karty” w odniesieniu do dzieci doświadczających przemocy, poprzez: systematyczne monitorowanie stanu bezpieczeństwa dzieci, systematyczne motywowanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy do powstrzymywania się od zachowań przemocowych oraz informowanie

ich o konsekwencjach czynów przemocowych, utrzymywanie systematycznych kontaktów z osobami ze środowiska dziecka, które mogą mieć wiedzę na temat stanu jego bezpieczeństwa dziecka, (np.: nauczyciel, wychowawca, babcia, ciocia, sąsiadka);

- w przypadkach podejrzenia eskalacji przemocy zgłaszanie Policji konieczności podjęcia interwencji w środowisku.

5. W zakresie działań pracowników socjalnych, którzy pracują z rodzinami przejawiającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze zaleca się:

- rozeznanie bieżącej sytuacji rodzin, które zostały objęte pracą socjalną – z uwzględnieniem konieczności zachowania bezpieczeństwa pracownika socjalnego, a także bezpieczeństwa osób trzecich, z którymi może mieć on styczność podczas pracy w środowisku, jak i w drodze do niego;
- włączenie we wspólne działania na rzecz rodzin przejawiających problemy opiekuńczo wychowawcze, asystentów rodziny - z uwzględnieniem konieczności zachowania bezpieczeństwa asystenta rodziny, a także bezpieczeństwa osób trzecich, z którymi może mieć on styczność podczas pracy w środowisku, jak i w drodze do niego;
- monitorowanie sytuacji w rodzinach, w szczególności w zakresie:
 - zapewnienia przez rodzinę produktów żywnościowych i ciepłego posiłku
 - stanu zdrowia członków rodziny i zapewnienia dzieciom opieki medycznej w sytuacji, gdy zachodzi taka potrzeba;
 - należytej dbałości członków rodziny o bezpieczeństwo własne, a szczególnie dziecka w drodze do, ze i w szkole – w zakresie bezwzględnego stosowania podstawowych zasad reżimu sanitarnego i zasad dotyczących zapobiegania rozprzestrzeniania się wirusa COVID-19 oraz stosowania się do zaleceń Ministra Oświaty, Głównego Inspektora Sanitarnego i Ministra Zdrowia;
 - zapewniania dzieciom środków higienicznych do codziennego użytku;
 - występowania symptomów wskazujących na potencjalną możliwość zagrożenia dziecka agresją lub aktami o podłożu przemocowym.

6. W rodzinach, w których istnieje uzasadnione podejrzenie wystąpienia zagrożenia dobra, życia lub zdrowia dzieci, należy niezwłocznie podejmować działania wynikające z przepisów prawa.

7. W związku z epidemią koronawirusa rekomenduje się systematyczne monitorowanie komunikatów, informacji, zaleceń i rekomendacji zamieszczanych na stronach internetowych <https://www.gov.pl/web/koronawirus> oraz zamieszczanych przez:
- Ministerstwo Edukacji Narodowej: <https://www.gov.pl/web/edukacja>
 - Głównego Inspektora Sanitarnego: <https://www.gov.pl/web/gis>
 - Ministerstwo Zdrowia: <https://www.gov.pl/web/zdrowie>.

*Przygotowała: Anna Kępa
Starszy specjalista
Samodzielne Stanowisko Pracy
Do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*